

Søndag d. 13. marts 2016 i Viborg Baptistkirke

Prædiken af Søren P. Grarup

Indgangslæsning: Johannesevangeliet kap. 1 v. 1 og v. 14.

Epistellæsning: Filipperbrevet kap 2 v. 6-11.

Evangelielæsning: Lukasevangeliet kap. 1 v. 26-38.

Udgangslæsning: Efeserbrevet kap. 5 v. 1-2.

Vi kalder dagen i dag for Mariæ bebudelsesdag. For i dag fejrer vi den begivenhed, vi netop hørte om i evangelieteksten, hvor Maria får bud fra Gud om, at hun er udset til at føde Guds Søn.

Det er en af de få anledninger, hvor vi ikke-katolikker ofte tillader Maria at træde frem i lyset, så hun kan få scenen næsten helt for sig selv. Og det ville være fristende nu, at undersøge, hvem hun egentlig var, ud fra Ny Testaments vidnesbyrd, hvor vi jo møder hende mange gange. For hun er virkelig en bemærkelsesværdig skikkelse, som vi på mange måder kan tage til os og tage ved lære af - hvad enten vi er kvinder eller mænd.

Hun var et bemærkelsesværdigt menneske. Og hun er ofte blevet tillagt ganske særlige egenskaber såsom renhed - ligefrem syndfrihed - dyb fromhed, visdom o. m. a. Men hvis vi spørger, hvad der kvalificerede hende til at blive "Guds Moder", som hun også kaldes, så ser vi, hvis vi læser beretningen nøje, at hendes kvalifikation ikke var alle de dyder og positive egenskaber, vi kan finde hos hende, men ganske enkelt dette: "Du har fundet nåde for Gud."

Og - igen hvis vi læser tæt på teksten - så ser vi, at denne ganske unge kvinde havde indsigt eller visdom eller en instinktiv erkendelse af, at det at være Guds benådede ikke nødvendigvis var en dans på roser, men det kunne også føre til noget meget besværligt, måske ligefrem skræmmende.

En ting mere, som har slået mig i beretningen her, da jeg skulle forberede mig til i dag: Det er en historie, hvor hovedpersonen er fraværende. Jeg har nok altid tænkt, at det var Maria, der var hovedpersonen, men det er det jo ikke. Hovedpersonen er det barn, der undfanges i hendes liv. Og vi skulle måske hellere kalde dagen i dag for Jesu undfangelsesdag. For det er ham, der er hovedpersonen.

Det er historien om et ganske ufatteligt under. Ja, undere er vel ufattelige. Men vi siger tit, at Jesu opstandelse er det største under. Påskemorgen står den døde Jesus levende op af graven, og det er begyndelsen på hans opstigen til den himmelske herlighed, som egentlig var hans fra evighed. Det er et stort under! Men dette under, at Guds Søn undfanges for at fødes som menneske, er lige så stort et under som hans opstandelse - det vender bare så at sige den anden vej, men det sker helt i det skjulte: Den Almægtige lader sig undfange i et kvindeliv på denne jord.

Evangelisten Johannes kalder ham "Ordet, som var i begyndelsen, han var hos Gud, han var Gud - og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os." (Joh. 1)

Paulus skriver det sådan om ham: "I ham blev alting skabt i himlene og på jorden, det synlige og det usynlige, troner og herskere, magter og myndigheder. Ved ham og til ham er alting skabt. Han er forud for alt, og alt består ved ham." (Kol. 1,16)

Vi kan udmærket udtrykke det med ord, der måske bedre matcher et moderne verdensbillede:

Tænk på universet. Blot vort eget solsystem er ufatteligt, for ikke at sige vor egen galakse "Mælkevejen". Hvis vi nu sendte én ind i centrum af vor galakse med en kraftig lygte, og han tændte lygten derinde, så ville det tage 22.000 år, inden lyset nåede os her på jorden. Det er fysisk større, end vi kan fatte. Og vi ved, at der er millioner af sådanne galakser i verdensrummet - alt sammen skabt af Gud, ved og til Kristus, og alt består ved ham. Han holder dette univers i sin hånd. Et sted i disse myriader af sole, stjerner og planeter svæver en lille klode - i universets sammenhæng ikke større end et sandskorn i Sahara. På dette sandskorn går i dag ca. 7 mia. mikroskopiske støvfnug, kaldet mennesker - på Marias tid var det måske 3 mia.

Han, som har skabt dette ufattelige univers og holder det i sin hånd - han lader sig undfange i ét af disse støvfnug. Bliver én lille befrugtet celle, som deler sig til to - til fire - til otte, til seksten -- og bliver et embryo, som ligger dér uden at vide noget eller kunne noget andet end efter naturens orden at vokse til et foster for at fødes som et hjælpeløst spædbarn julenat.

Det var et under. Det fatter vi ikke - vi kan blot undres og takke.

Det under kalder vi med et teologisk udtryk for "inkarnationen". Vi har desværre ikke et rammende dansk ord for det samme. Det betyder "i-kødelse" eller "kød-blivelse" - og det kan man jo ikke sige. Det betyder, at han, der ikke var en kødelig skabning, men var Gud selv, blev menneske i kød og blod.

Og det er det, vi fejrer i dag - inkarnationen.

Skeptikere vil indvende, at omtrent alle mytologier har historier om guder, der lejlighedsvis optræder som mennesker. Men denne historie er alligevel ganske anderledes end alle mytologier - dels fordi vi, der tror på denne Jesus, ved, at han ikke bare er en gud blandt mange guder, og han er ikke en myte. Han er Gud fra evighed, ét med Faderen og Helligånden - én sand Gud. Og dels fordi evangeliet fortæller os, at Guds Søn ikke bare optrådte lejlighedsvis i menneskeforklædning, men han blev menneske - 100 % fra A til Z. Han tog del i vort menneskeliv helt fra dets mikroskopiske begyndelse med undfangelse, efterfulgt af en udvikling, hvor alt kunne gå galt - for en graviditet og fødsel på den tid, var en ganske risikabel affære. Og han tog del i vort menneskeliv på vore livsvilkår helt til og med døden - endda den mest elendige og pinefulde død, som tænkes kan. Inkarnationens under tager sin begyndelse her, hvor han undfanges i Marias liv. Og det under kulminerer, dér, hvor hans liv menneskeligt bedømt når den absolutte bund, da han dør som en udstødt, fordømt, tortureret forbryder på et romersk kors.

Det er hele inkarnationshistorien kort fortalt. Derfor skal vi om lidt synge en af de store påskesalmer, en inkarnationssalme: Hil dig, Frelser og forsoner.

Men er det nu også *hele* inkarnationshistorien?

Hvorfor gjorde han det? Hvorfor tog han dette drastiske skridt?

Det spørger Grundtvig også om i salmen: "Hvad har dig hos Gud bedrøvet, og hvad elsked du hos støvet, at du ville alt opgive for at holde os i live, os dig at meddele hel?"

Ja, hvorfor blev den evige, hellige, almægtige Gud et støvfnug på et sandskorn i universet?

Det hurtige og traditionelle svar er: For at frelse os, sone vor synd, for at vi skulle komme i Himlen. Og det er så sandt, som det er sagt - og det er stort! (Her kunne man ønske, at vi baptister havde tradition for ind imellem at udbryde et halleluja!) Men der er mere til det end det. Og var der ikke mere til det end det, så var livet på denne jord jo blot en uforståelig og ret formålsløs ventosal, hvor vi kan henslæbe ventetiden til det egentlige, det vigtige kommer: Evigheden.

Var Himlen, det evige liv hos Gud, det eneste formål med Guds Søns inkarnation, så tror jeg ærligt talt - jeg kan ikke vide det, men jeg tænker, at mon ikke Gud ville have gjort det på en anden måde. Men Gud valgte inkarnationens besværlige og risikable vej, fordi støvfnuglivet på vort lille sandskorn ikke er en ventosal, men er af umådelig stor betydning for vor Skaber. Gud regner stort og småt på en ganske anden måde end vi. Og vort liv her på denne jord er vigtigt.

Vi skal helt tilbage til Bibelens første side: "Gud sagde: »Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! De skal herske over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden.« Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem. Og Gud velsignede dem" (1. Mos. 1,26-28)

Gud ville, at hans billede - hans sind og væsen og vilje og kærlighed - skulle være støvfnugmenneskenes kendemærke, og at vi på hans vegne skulle tage vare på denne skabning, som han selv kaldte god.

Det gik ikke, som Gud ville. Det kan vi se af historien om Adam og Eva, der spiser af den forbudne frugt i haven - eller vi kan se og høre, hvad TV-avisen fortæller om fx Syrien og flygtningepobningerne i Tyrkiet og Grækenland. Vi kan også bare kigge på vort eget liv - så ved vi det også.

Guds billede blev forvansket, ødelagt - måske helt visket ud.

Om ham, der blev undfanget i Marias liv den dag, siger Hebræerbrevet: "Han er Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte billede."

Gud ville - og han vil, at hans billede skal stå klart på denne jord. Derfor lod Guds Søn sig undfange for at blive menneske og bære Guds billede ind i vor verden igen.

Derfor blev han et foster i Marias liv. Derfor blev han født som et hjælpeløst menneskebarn. Derfor voksede han op som alle børn gør (eller burde have mulighed for). Derfor levede han sit menneskeliv blandt mennesker på menneskevilkår. Derfor tog han del i de mest elendige menneskers elendighed og døde som en udstødt på et kors. For at bære Guds billede i sit hjerte, på sin krop, i sin færd og sine handlinger, i sine ord, hele sit liv og i sin død.

Deri ligger forsoningen mellem menneskeheden og Gud: At intet skridt på et menneskes livsvej fra undfangelse til grav er uberørt af Guds billede.

Det er inkarnationens historie.

Men er det hele inkarnationshistorien?

Nej, der er en fortsættelse. For Gud ville jo, at hans billede skulle ses i menneskelivet på jorden - også efter påskemorgen.

Derfor blev det Pinse. Gud sendte sin Ånd.

Vi kan let få gjort pinseunderet til noget mystisk, overnaturligt, uhåndgribeligt noget. Men pinseunderet, da Gud Helligånd blev udgydt over mennesker og den første menighed blev skabt - det er inkarnationshistoriens fortsættelse.

Læg mærke til Jesu afskedshilsen til disciplene, inden han optages til Himlen. Iflg. Lukas siger han: "I skal få kraft, når Helligånden kommer over jer, og I skal være mine vidner ..." (Ap. G. 1,8)

Vi har hørt noget lignende før: "Englen svarede Maria: »Helligånden skal komme over dig, og den Højstes kraft skal overskygge dig ..." (Luk. 1,35)

Pinse er ikke svævende, uhåndgribelig åndelighed. Pinse er inkarnation.

I påskesalmen, som vi skal synge om lidt, der synger Grundtvig (eller altså i dag er der os, der synger) om den flod af kærlighed, der strømmer fra Jesu død på korset: "Led den ind i mine årer" - ikke ind i min sjæl eller ånd, men i mine årer. Og så beder vi videre: "Du, som har dig selv mig givet, lad i dig mig elske livet, så for dig kun hjertet banker, så kun du i mine tanker er den dybe sammenhæng."

Vi beder her om, at inkarnationen må fortsætte i os, så Guds billede må træde frem i vort liv.

At Guds sind og væsen og vilje og kærlighed må blive krop af kød og blod i os.

Er det nu ikke lige en rigeligt højtravende bøn? Er det ikke åndeligt storhedsvanvid?

Nej, for det var, hvad Gud ville, da Guds Søn blev menneske af kød og blod.

Da Jesus ville give sine disciple et vedvarende og nærværende minde, som de kunne tage med sig, når han ikke længere skulle gå iblandt dem, så delte han et brød med dem og sagde: "Dette er mit legeme - spis det". Og han tog det bæger og sagde: "Dette bæger er mit blod - drik det." For han ville, at han selv, Guds udtrykte billede, skulle optages ikke kun i deres minde om noget, der var engang, eller i deres uhåndgribelige åndelighed, men i deres kroppe - i deres menneskeliv i kød og blod.

Og da Paulus senere skulle beskrive den kristne menighed, så kaldte han den ikke et åndeligt broderskab eller noget i den retning. Han kaldte den Kristi legeme - Kristi krop.

Guds inkarnation fortsætter i hans kirke på jorden - i os, der sidder her i dag.

Det er et under - et stort under. Det er fortsættelsen af det, der skete den dag for mange århundreder siden, da Maria tog imod udfordringen, og Guds Søn blev undfanget under hendes hjerte.

Det er et under. Undere fatter vi ikke. Vi kan tage imod dem med undren og tak. Men det ligger vor støvfnugtanke ganske nær at glemme eller overse eller se bort fra underet, eller at gøre det til noget, vi kan håndtere og bruge til vore egne formål.

Vi er Guds Kirke - Viborg og Silkeborg Baptistmenigheder - sammen med alle de andre kristne menigheder omkring os.

Hvad tænker vi om det at være menighed? Vi gør det så let til et projekt, vi skal have til at lykkes, så vi selv bekræftes derved. Kan vi få vores lille "klub" her til at overleve? Kan vi få andre gjort interesserede i vor lille interessegruppes særlige interesse? Kan vi få nogle flere til at betale, så denne organisation med dens huse og funktioner kan køre videre nogle år endnu?

Ikke mindst en dag som i dag, hvor vi i eftermiddag skal have årsmøde i Frikirken BaptistMidt - en organisatorisk konstruktion, hvis formål - lige nu i hvert fald - blot er at sikre os skattefradrag for vort menighedsbidrag. Vi skal have det til at fungere, så vi kan høste de fordele, der er ved det - ikke?

Vi kan så let fare vild i alt det, vi synes selv at kunne klare, fordi det absolut ikke er noget under.

Men alt det, vi kan bygge op, forme, styre, har ingen værdi i sig selv. Det kan i bedste fald blot være en ramme for det billede, der skal ses i verden - Guds billede.

Hvorfor rammer vi billeder ind, når de skal op at hænge på væggen? Det gør vi, for at billedet skal træde tydeligere frem, præsenteres bedre. Rammen i sig selv kun interessant, i det mål, den fremhæver billedet og får beskueren til at tage billedet til sig.

Sådan er vore kirker og kirkesystemer og håndterlige tiltag kun rammer, der skal fremhæve det egentlige: Guds billede i vort liv og vort fællesskab. Og fremhæver rammen ikke det billede, så kan vi med sindsro tænde op i fyret med den.

Men tænk: Den evige, hellige Gud, vor Skaber, har for Jesu skyld betroet os at bære hans billede her i Viborg, i Silkeborg og hvor vi bor og færdes, så det billede får krop af kød og blod og ses blandt mennesker, så de tager imod det, så det former livet på dette lille sandskorn i universet - Guds lille perle.

Det kan kun lade sig gøre, fordi vi har fundet nåde for Gud. Den nåde er Jesu fortjeneste, da han forsonede os med Gud i sit liv og sin død.

At finde nåde for Gud er ikke et løfte om et liv i en dans på roser. Maria fornemmede umiddelbart, at det var forfærdende - og det var ikke et let liv, hun gik ind til den dag. Og hendes søn fik alt andet end et let liv - det ved vi såre godt. Når Guds billede træder tydeligt frem i vor verden, så er det så meget anderledes, ja så modsat alt, hvad vi kender, at det enten vil skabe umådelig glæde eller voldsom modstand.

Hvis vort liv er let, så kan det skyldes, at vi koncentrerer os mere om rammen end om billedet. Og det vil være meget menneskeligt at tænke: Hvis det skal være besværligt, eller måske ligefrem farligt at være kristen, så lad os hellere prøve noget andet. Men læg mærke til englens ord til Maria, da hun blev forfærdet: "Frygt ikke, Maria! For du har fundet nåde for Gud."

Frygt ikke - for det billede, det betros os at bære, er den almægtige Guds billede - den Gud, som er kærlighed. Og den Gud vil, at hans billede skal have krop af kød og blod her på den jord, han elsker.

Inkarnationens under, som begyndte den dag i Nazaret, fortsætter den dag i dag i os.

Det er netop et under - vi kan ikke gøre det.

Hvad vi kan og bør, det kan vi lære af Maria og af hendes svar til englen: "Se, jeg er Herrens tjenerinde. Lad det ske mig efter dit ord."

Amen.